

تحلیل هفته

شماره: 441

(از 01 الی 05 اسد 1403 هـ ش)

سفر نخست وزیر هند به روسیه: قضیه افغانستان

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می‌خوانید:

- سفر نخست وزیر هند به روسیه: قضیه افغانستان..... 3.....
- سفر نخست وزیر هند به روسیه و تاثیر آن بر روابط با ایالات متحده امریکا..... 4.....
- موضع مشترک هند و روسیه در مورد امارت اسلامی..... 5.....
- تفاوت‌ها در تعامل هند و روسیه با امارت اسلامی..... 5.....
- بیانیه مشترک مودی و پوتین در مورد قضیه افغانستان..... 6.....
- نتیجه..... 7.....
- پیشنهادات..... 7.....
- منابع..... 8.....

سفر نخست وزیر هند به روسیه: قضیه افغانستان

مقدمه

در طول جنگ سرد، هند دوست و متحد اتحاد جماهیر شوروی بود. هنگامی که اتحاد جماهیر شوروی در سال 1979 به افغانستان حمله کرد، هند از این حمله حمایت کرد و در کنار اتحاد جماهیر شوروی قرار گرفت. پس از جنگ سرد، هند و روسیه در سال 2000 م قرارداد مشارکت راهبردی امضا کردند و این قرارداد پایه و اساس اتحاد و دوستی دو کشور را پایه گذاری کرد.¹ هند نیز در سال 2005 م یک قرارداد مشارکت استراتژیک با ایالات متحده امریکا امضا کرد و پس از این قرارداد، دوره جدیدی از دوستی هند و ایالات متحده امریکا آغاز شد.

پس از سال 2005، هند با مشکل بزرگی در سیاست خارجی مواجه شد و این که بین دو قدرت بزرگ، روسیه و ایالات متحده امریکا، باید تعادل را در روابط حفظ کند و این تعادل گاهی برای هند دشوار بوده است. هنگامی که روسیه در 24 فبروری 2022 م به اوکراین حمله کرد،² هند در آزمون شکننده‌ای دیگری قرار گرفت، زیرا از یک سو ناتو و دوستان ایالات متحده امریکا این حمله را محکوم کردند و آن را تجاوز به خاک اوکراین دانستند و از سوی دیگر ایالات متحده امریکا از هند انتظار داشت به عنوان یک دوست این حمله را محکوم کند. اما هند نمی خواست دوستی تاریخی خود با روسیه را از بین ببرد. پس در برابر این حمله سکوت کرد. اما نخست وزیر هند تا جولای 2024 م با پوتین رئیس جمهور روسیه دیدار نکرد. اما در نشست شانگهای در قزاقستان در 3 و 4 جولای 2024 شرکت نکرد.³ و هند این کار را انجام داد تا حداقل تعادل را در روابط ایالات متحده امریکا و روسیه حفظ کند. پس از انتخاب مجدد، ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه، سفرهایی به برخی از متحدان فعلی و سابق خود در سیاست خارجی خویش، از جمله کوریایی شمالی، ویتنام، بلاروس، ازبکستان، چین و برخی دیگر از کشورها برنامه ریزی کرد.⁴ اما در این سلسله سفرها، پوتین برای سفر به هند برنامه ریزی نکرده بود که باعث نگرانی هند شد. اما در میان این سفرها، سفر پوتین به چین به ویژه در هند باعث نگرانی شد و هند به این فکر افتاد که در روابط روسیه و چین، هند دوستی تاریخی خود را با روسیه از دست نخواهد داد. به همین دلیل است که نارندرا مودی، نخست وزیر هند، سفر خود به روسیه را برنامه ریزی کرد و در 8 جولای 2024 از مسکو دیدن کرد.⁵ در این سفر دو کشور ضمن همکاری‌های اقتصادی و درگیری اوکراین روابط متقابل را تقویت خواهند کرد. همچنین وضعیت افغانستان نیز مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

در این نوشته تحلیلی از یک سو به تاثیرات سفر نخست وزیر هند به روسیه می پردازیم. و از سوی دیگر موضع مشترک آنها را در اعلامیه صادر شده از سوی دو کشور در رابطه با موضوع افغانستان به بررسی خواهیم گرفت.

سفر نخست وزیر هند به روسیه و تاثیر آن بر روابط با ایالات متحده امریکا

نریندرا مودی نخست وزیر هند در 8 جولای 2024 م از مسکو بازدید نموده با ولادیمیر پوتین رئیس جمهور روسیه دیدار کرد. در این دیدار تقویت روابط دو کشور و همکاری در زمینه‌های مختلف مورد بحث و بررسی قرار گرفت. اما سه موضوع برای برانگیختن واکنش غرب و به ویژه ایالات متحده امریکا بسیار مهم بود:

یکی اینکه دو طرف توافق کردند که تا سال 2030 م روابط اقتصادی دوجانبه از 65 میلیارد دلار به 100 میلیارد دلار افزایش یابد که شامل خرید نفت روسیه می‌شود. و هند دومین خریدار بزرگ نفت روسیه پس از چین است، با وجود اینکه غرب محدودیت‌هایی را برای خرید نفت روسیه اعمال کرده است. دوم، مقامات هر دو کشور در مورد تقویت روابط نظامی گفتگو کرده در مورد همکاری در زمینه تولید و خرید و فروش تسلیحات به توافق رسیدند.

سومین موضوع اینکه دو طرف توافق کردند که در روابط تجاری و خرید و فروش کالا به جای دلار از پول ملی استفاده کنند.⁶

متیو میلر، سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا در واکنش به این سفر به رسانه‌ها گفت: ایالات متحده به وضوح نگران این سفر است، زیرا روسیه به دلیل درگیری اوکراین تحت تحریم است. و امکان ندارد که روابط هند این محدودیت‌ها را بی اثر کند و ما تلاش می‌کنیم هند را تشویق کنیم تا اقداماتی را روی دست گیرد که به رسیدن صلح در اوکراین انجامد.

زلنسکی رئیس جمهور اوکراین نیز به این سفر واکنش نشان داد و در صفحه ایکس نوشت: مایه تاسف است که نخست وزیر هند از قاتل کودکان و زنان در اوکراین حمایت می‌کند. این سفر واقعاً یک تصمیم سخت برای هند بود. زیرا هند در چند سال گذشته روابط بسیار نزدیکی با ایالات متحده امریکا برقرار کرده و چندین سال دیگر روی این روابط سرمایه گذاری کرده است، اما هند می‌خواهد از این سفر به دو هدف دست یابد: یکی از دست ندادن دوست تاریخی مانند روسیه است و دوم این که در نظام بین المللی چندقطبی آینده، تنها به یک قدرت تکیه نکند و با این سفر نشان داد که هند تنها به ایالات متحده امریکا وابسته نیست بلکه سیاست خارجی مستقلی دارند و خواهان حفظ تعادل در روابط خویش با روسیه و ایالات متحده امریکا می‌باشد و برای حفظ این تعادل، نخست وزیر هند، نریندرا مودی به روسیه سفر کرد. و در همین سال (2024م)، در اتحاد چهاگانه که استرالیا، جاپان، ایالات متحده امریکا و هند اعضای آن هستند دوباره برای شرکت در نشست بریکس به روسیه سفر می‌کند. اینها نمونه‌ها و شیوه‌های حفظ تعادل بین دو قدرت است.

موضوع مهم دیگر این است که چندین مرکز تحقیقاتی در امریکا در مورد انتخابات پیش رو در ایالات متحده امریکا نظرسنجی انجام داده اند. در اکثر نظرسنجی‌ها ترامپ قبلاً نشان داده شده است و هند فکر می‌کند

با آمدن ترامپ، سیاست ایالات متحده آمریکا در قبال روسیه نرم و در قبال چین سخت خواهد شد. و به همین دلیل مودی با اطمینان به روسیه سفر کرد، زیرا هند فکر می کند اگر ترامپ به قدرت برسد، روابط با هند را خراب نمی کند، به همین دلیل مودی به روسیه سفر کرد. زیرا او سیاست خود را در برابر روسیه نرم خواهد کرد.⁷

موضع مشترک هند و روسیه در مورد امارت اسلامی

هند و روسیه منافع و اهداف مشترکی در منطقه و افغانستان دارند. هر دو کشور در مواجهه با چالش‌های امنیتی در منطقه و افغانستان با یکدیگر همکاری می کنند. هر دو کشور در سومین نشست دوحه که توسط سازمان ملل متحد برگزار شد، شرکت کردند و از این نشست حمایت کردند. هر دو کشور با امارت اسلامی در تماس هستند، البته نوع و سطح روابط شان متفاوت است.

پس از حاکمیت امارت اسلامی در افغانستان، روسیه فکر می کند که تهدید امنیت این کشور افزایش یافته است. از آنجایی که در مارچ 2024 حمله ای در مسکورخ داد، مسئولیت این حمله را دولت اسلامی خراسان بر عهده گرفت و استخبارات روسیه اعلام کرد که این حمله از جغرافیای افغانستان و پاکستان طراحی شده است.⁸ در این حمله حدود 140 نفر کشته شدند. همچنین دو دیپلمات روس در سال 2022 م در کابل کشته شدند.

هند نیز جغرافیای افغانستان را تهدیدی برای امنیت خود می داند، آنها فکر می کنند افرادی که در کشمیر با آنها می جنگند در خاک افغانستان آموزش می بینند. آنها را در آنجا نگه می دارند و سپس به کشمیر می آیند و علیه آنها می جنگند. اما این اقدام بیشتر مربوط به وضعیت ناامنی در افغانستان است.⁹ بنابراین موضع مشترک دیگر هند و روسیه در قبال افغانستان این است که باید در افغانستان ثبات و صلح برقرار شود و وقتی ثبات در افغانستان برقرار شد مهاجمان روسیه و هند جایی برای پنهان شدن و آموزش نخواهند داشت. موضع مشترک دیگر دو کشور در قبال افغانستان این است که هر دو کشور از طریق دیپلماسی چند جانبه سعی در به رسمیت شناختن امارت اسلامی دارند و در همین حال از به رسمیت شناختن رسمی امارت اسلامی خودداری می کنند.

تفاوت‌ها در تعامل هند و روسیه با امارت اسلامی

اگرچه هند و روسیه مواضع مشترکی در مورد امارت اسلامی دارند، اما از نظر تعامل با امارت اسلامی، سیاست‌های دو کشور متفاوت است که در اینجا به اختصار به آن می پردازیم. پس از احیای دوباره امارت اسلامی، با وجود اینکه روسیه نگران تهدیدات امنیتی افغانستان بود. اما در مجموع از خروج ایالات متحده آمریکا از منطقه خوشحال بود. اما هند به دو دلیل از ورود امارت اسلامی خوشحال نشد: یکی بدتر شدن روابط هند و امارت اسلامی در زمان حکومت قبلی امارت اسلامی است و

ثانیاً هند فکر می‌کند که با حاکمیت امارت اسلامی در افغانستان، نفوذ پاکستان در این کشور افزایش می‌یابد و این مخالف منافع ملی هند است.

نکته دیگر اینکه پس از احیای مجدد امارت اسلامی، روسیه سفارت خود را در کابل افتتاح کرد و تعامل مستقیم با امارت اسلامی را آغاز کرد، اما هند پس از ورود مجدد امارت اسلامی، سفارت خود را در کابل بست و سپس آن را تنها با اعزام یک تیم فنی افتتاح کرد که فقط سازماندهی کمک‌های بشردوستانه را انجام خواهد داد. بناء افتتاح سفارت هند با افتتاح سفارت روسیه بسیار متفاوت است، زیرا روسیه به تجار و دانشجویان افغان ویزا می‌دهد و اغلب مقامات دولتی نیز به آنجا سفر می‌کنند، اما هند با گذشت سه سال ویزای دانشجویان و شهروندان عادی را مسدود کرده است که در نتیجه بسیاری از دانشجویان بی‌سرنوشت مانده‌اند.

همچنین روسیه در اوایل سال 1401 خورشیدی دیپلمات امارت اسلامی را به عنوان کاردار سفارت افغانستان در مسکو پذیرفت و این گامی تدریجی برای برقراری روابط دیپلماتیک است. اما هند هنوز دیپلمات و پرچم امارت اسلامی برای سفارت افغانستان در دهلی را نپذیرفته است.

موضوع مهم دیگر این است که روسیه در اوایل سال 1403 اعلام کرد که تلاش‌هایی برای حذف امارت اسلامی از لیست سازمان‌های تروریستی انجام داده است.¹⁰ و در این راستا به کشورهای آسیای میانه نیز چراغ سبز نشان داده و بر اساس همین چراغ سبز قزاقستان تصمیم گرفته است که امارت اسلامی را از لیست تروریست‌ها خارج کند. اما از موضع هند به نظر می‌رسد که تا مدت‌ها این کار را نخواهند کرد. زیرا هنوز از نظر تعامل در مقایسه با کشورهای منطقه بسیار عقب مانده است.

به طور خلاصه، روسیه می‌خواهد مستقیماً با امارت اسلامی درگیر شود و با آن تعامل داشته باشد. اما این تعامل مستقیم را به تدریج گسترش می‌دهد و هند در حال حاضر سیاست دید و انتظار (Watch and Wait Policy) را در برابر امارت اسلامی در پیش گرفته است. به عبارت دیگر، هند در حال مطالعه سیاست امارت اسلامی است و پس از اطمینان از سیاست‌های امارت اسلامی، روابط رسمی با امارت اسلامی برقرار خواهد کرد.

بیانیه مشترک مودی و پوتین در مورد قضیه افغانستان

پس از سفر نریندرا مودی به روسیه، هر دو طرف بیانیه مشترکی صادر کردند و موضوع افغانستان نیز در آن بیانیه مطرح شد. دو طرف در مورد موضوعات زیر در مورد افغانستان گفتگو کرده‌اند:

1- چالش‌ها و موقعیت‌های امنیتی و آثار آن بر منطقه.

2- وضعیت سیاسی کنونی افغانستان؛

3- مسائل مربوط به تروریسم؛

4- تندر و اسلامی؛

5- قاچاق مواد مخدر.

هر دو طرف تاکید کردند که خواهان یک افغانستان با ثبات، مستقل و متحد در افغانستان هستند. علاوه بر این، دو طرف بر رعایت حقوق بشر در افغانستان، مبارزه با تروریسم و زندگی صلح آمیز با کشورهای همسایه تاکید کردند.

رهبران دو کشور مبارزه امارت اسلامی علیه تروریسم به ویژه داعش را ستوده و این مبارزه را برای کشورهای منطقه مهم و ارزشمند دانستند. همچنین دو کشور توافق کردند که بدون توجه به مطالبات و مسائل سیاسی به مردم افغانستان کمک‌های بشردوستانه ارائه خواهند کرد.¹¹

نتیجه

هند و روسیه دو دوست تاریخی و قدرت‌های بزرگ آسیا هستند. پس از حمله روسیه به اوکراین، دوره آزمایش دوستی بین دو کشور آغاز شد و تقریباً دو سال و نیم بود که سران دو کشور برای سفر رسمی به این کشور نرفته بودند. این اولین بار پس از جنگ اوکراین بود که رهبران دو کشور در سطح بالایی با یکدیگر دیدار کردند. این سفر واکنش غرب و به ویژه ایالات متحده آمریکا را برانگیخت.

اما هند می‌گوید که آنها با ایالات متحده آمریکا دوستی دارند، اما هرگز نمی‌توان این دوستی را فدای قطع روابط با روسیه کرد. هند و روسیه بر سر امنیت و ثبات در افغانستان توافق دارند، زیرا آنها می‌گویند که امنیت در افغانستان به معنای تامین امنیت منطقه است.

همچنین هر دو کشور در زمینه مبارزه با تروریسم و قاچاق مواد مخدر در افغانستان با یکدیگر توافق داشته، رهبران هند و روسیه در آخرین دیدار خود دیدگاه‌های خود را در مورد افغانستان به اشتراک گذاشتند. وی مبارزه امارت اسلامی با داعش را ستود و بر ارائه کمک‌های بشردوستانه به افغان‌ها بدون در نظر گرفتن ملاحظات سیاسی تاکید کرد. به طور خلاصه، روسیه می‌خواهد روابط خود را با امارت اسلامی به تدریج تقویت کند. بنابراین امارت اسلامی می‌تواند با میان‌جیگری روسیه روابط خود با هند را بهبود بخشد.

پیشنهادات

- 1- امنیت و ثبات در افغانستان به نفع کل منطقه از جمله هند و روسیه است. از این رو، هند و روسیه باید تلاش کنند تا برای امنیت و ثبات افغانستان با دیگر کشورهای منطقه هماهنگی ایجاد کنند و از قدرت‌های شیطانی که امنیت و ثبات افغانستان را تهدید می‌کنند، جلوگیری کنند.
- 2- امارت اسلامی در روابط خود میان هند و چین و روسیه و ایالات متحده آمریکا تعادل برقرار کند. تا افغانستان بار دیگر به میدان رقابت قدرت‌های بزرگ تبدیل نشود.

3- امارت اسلامی باید سعی کند از روابط نزدیک خود با روسیه استفاده کند و از طریق روسیه به هند اطمینان دهد که خاک این کشور هرگز علیه آنها استفاده نخواهد شد و امارت اسلامی خواهان روابط نزدیک و دوستانه با هند است.

4- امارت اسلامی سعی کند در روابط خود با کشورهای منطقه و به ویژه با قدرت‌های بزرگ به جای تقابل از تعامل استفاده کند.

5- امارت اسلامی باید تلاش کند تا در رابطه با افغانستان بین کشورهای منطقه هماهنگی ایجاد کند تا امنیت و ثبات دائمی در افغانستان برقرار شود.

منابع

¹ Ministry of External Affairs of India, India-Russia Relations, June, 2024, Access link: https://www.mea.gov.in/Portal/ForeignRelation/India-Russia_june_2024.pdf

² Visual Journalism Team, Ukraine in maps: Tracking the war with Russia, 17 May 2024, Access link: Ukraine in maps: Tracking the war with Russia

³ Geeta Mohan, PM Modi to skip SCO summit in Kazakhstan, S Jaishankar to represent India, India Today, July 2024, Access link: <https://www.indiatoday.in/india/story/shanghai-cooperation-organisation-summit-kazakhstan-prime-minister-narendra-modi-india-2557031-2024-06-24>

⁴ Kremlin, Trips of President Putin, July 16, 2024, Access link: <http://en.kremlin.ru/events/president/trips>

⁵ Rhea Mogul, India's Modi lands in Russia for talks with Putin in first visit since start of Ukraine war, CNN, July 8, 2024, Access link: India's Modi lands in Russia for talks with Putin in first visit since start of Ukraine war

⁶ Paul Sonne and Anupreeta Das, Modi's Moscow Visit Showcases a Less Isolated Putin, Angering Ukraine, New York Times, July 9 2024, Access link: <https://www.nytimes.com/2024/07/09/world/europe/russia-india-modi-moscow-putin.html>

⁷ Sanjay Kapoor, Behind Modi's Putin hug: Is India betting on Trump winning in November? Aljazeera, 16 July 2024, Access link: <https://www.aljazeera.com/news/2024/7/16/behind-modis-putin-hug-is-india-betting-on-trump-winning-in-november>

⁸ Kabir Taneja, Afghan common ground in India-Russia relations, Hindustan Times, July 10, 2024, Access link: <https://www.hindustantimes.com/opinion/afghan-common-ground-in-india-russia-relations-101720627046608.html>

⁹ Ibid.

¹⁰. RUSSIAN NEWS AGENCY. "Russia considers removing Taliban from list of terrorist organizations", TASS website, available at: <https://tass.com/politics/1768807>

¹¹ Ariana News, Putin and Modi Meet in Moscow, discuss Afghanistan situation, July 10, 2024.

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنامندی پالیسی ها در افغانستان و منطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

 : +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrskabul.com

info@csrskabul.com